

Legea nr. 46/2003
Legea drepturilor pacientului

Capitolul 1 - Dispozitii generale

Art. 1

In sensul prezentei legi:

- a) prin pacient se intelege persoana sanatoasa sau bolnava care utilizeaza serviciile de sanatate;
- b) prin discriminare se intelege distinctia care se face intre persoane aflate in situatii similare pe baza rasei, sexului, varstei, apartenentei etnice, originii nationale sau sociale, religiei, optiunilor politice sau antipatiei personale;
- c) prin ingrijiri de sanatate se intelege serviciile medicale, serviciile comunitare si serviciile conexe actului medical;
- d) prin interventie medicala se intelege orice examinare, tratament sau alt act medical in scop de diagnostic preventiv, terapeutic ori de reabilitare;
- e) prin ingrijiri terminale se intelege ingrijirile acordate unui pacient cu mijloacele de tratament disponibile, atunci cand nu mai este posibila imbunatatirea prognozei fatale a starii de boala, precum si ingrijirile acordate in apropierea decesului.

Art. 2

Pacientii au dreptul la ingrijiri medicale de cea mai inalta calitate de care societatea dispune, in conformitate cu resursele umane, financiare si materiale.

Art. 3

Pacientul are dreptul de a fi respectat ca persoana umana, fara nici o discriminare.

Capitolul 2 - Dreptul pacientului la informatia medicala

Art. 4

Pacientul are dreptul de a fi informat cu privire la serviciile medicale disponibile, precum si la modul de a le utiliza.

Art. 5

(1) Pacientul are dreptul de a fi informat asupra identitatii si statutului profesional al furnizorilor de servicii de sanatate.

(2) Pacientul internat are dreptul de a fi informat asupra regulilor si obiceiurilor pe care trebuie sa le respecte pe durata spitalizarii.

Art. 6

Pacientul are dreptul de a fi informat asupra starii sale de sanatate, a interventiilor medicale propuse, a riscurilor potientiale ale fiecarei proceduri, a alternativelor existente la procedurile propuse, inclusiv asupra neefectuării tratamentului si nerespectării recomandarilor medicale, precum si cu privire la date despre diagnostic si prognostic.

Art. 7

Pacientul are dreptul de a decide daca mai doreste sa fie informat in cazul in care informatiile prezentate de catre medic i-ar cauza suferinta.

Art. 8

Informatiile se aduc la cunostinta pacientului intr-un limbaj respectuos, clar, cu minimalizarea terminologiei de specialitate; in cazul in care pacientul nu cunoaste limba romana, informatiile i se aduc la cunostinta in limba materna ori in limba pe care o cunoaste sau, dupa caz, se va cauta o alta forma de comunicare.

Art. 9

Pacientul are dreptul de a cere in mod expres sa nu fie informat si de a alege o alta persoana care sa fie informata in locul sau.

Art. 10

Rudele si prietenii pacientului pot fi informati despre evolutia investigatiilor, diagnostic si tratament, cu acordul pacientului.

Art. 11

Pacientul are dreptul de a cere si de a obtine o alta opinie medicala.

Art. 12

Pacientul are dreptul sa solicite si sa primeasca, la externare, un rezumat scris al investigatiilor, diagnosticului, tratamentului si ingrijirilor acordate pe perioada spitalizarii.

Capitolul 3 - Consimtamantul pacientului privind interventia medicala

Art. 13

Pacientul are dreptul sa refuze sau sa opreasca o interventie medicala asumandu-si, in scris, raspunderea pentru decizia sa; consecintele refuzului sau ale opririi actelor medicale trebuie explicate pacientului.

Art. 14

Cand pacientul nu isi poate exprima vointa, dar este necesara o interventie medicala de urgenta, personalul medical are dreptul sa deduca acordul pacientului dintr-o exprimare anterioara a vointei acestuia.

Art. 15

In cazul in care pacientul necesita o interventie medicala de urgenta, consimtamantul reprezentantului legal nu mai este necesar.

Art. 16

In cazul in care se cere consimtamantul reprezentantului legal, pacientul trebuie sa fie implicat in procesul de luare a deciziei atat cat permite capacitatea lui de intelegere.

Art. 17

(1) In cazul in care furnizorii de servicii medicale considera ca interventia este in interesul pacientului, iar reprezentantul legal refuza sa isi dea consimtamantul, decizia este declinata unei comisii de arbitraj de specialitate. (2) Comisia de arbitraj este constituita din 3 medici pentru pacientii internati in spitale si din 2 medici pentru pacientii din ambulator.

Art. 18

Consimtamantul pacientului este obligatoriu pentru recoltarea, pastrarea, folosirea tuturor produselor biologice prelevate din corpul sau, in vederea stabilirii diagnosticului sau a tratamentului cu care acesta este de acord.

Art. 19

Consimtamantul pacientului este obligatoriu in cazul participarii sale in invatamantul medical clinic si la cercetarea stiintifica. Nu pot fi folosite pentru cercetare stiintifica persoanele care nu sunt capabile sa isi exprime vointa, cu exceptia obtinerii consimtamantului de la reprezentantul legal si daca cercetarea este facuta si in interesul pacientului.

Art. 20 Pacientul nu poate fi fotografiat sau filmat intr-o unitate medicala fara consimtamantul sau, cu exceptia cazurilor in care imaginile sunt necesare diagnosticului sau tratamentului si evitarii suspectarii unei culpe medicale.

Capitolul 4 - Dreptul la confidentialitatea informatiilor si viata privata a pacientului

Art. 21

Toate informatiile privind starea pacientului, rezultatele investigatiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale sunt confidentiale chiar si dupa decesul acestuia.

Art. 22

Informatiile cu caracter confidential pot fi furnizate numai in cazul in care pacientul isi da consimtamantul explicit sau daca legea o cere in mod expres.

Art. 23

In cazul in care informatiile sunt necesare altor furnizori de servicii medicale acreditate, implicati in tratamentul pacientului, acordarea consimtamantului nu mai este obligatorie.

Art. 24

Pacientul are acces la datele medicale personale.

Art. 25

(1) Orice amestec in viata privata, familiala a pacientului este interzis, cu exceptia cazurilor in care aceasta imixtiune influenteaza pozitiv diagnosticul, tratamentul ori ingrijirile acordate si numai cu consimtamantul pacientului.

(2) Sunt considerate exceptii cazurile in care pacientul reprezinta pericol pentru sine sau pentru sanatatea publica.

Capitolul 5 - Drepturile pacientului in domeniul reproducerii

Art. 26

Dreptul femeii la viata prevaleaza in cazul in care sarcina reprezinta un factor de risc major si imediat pentru viata mamei.

Art. 27

Pacientul are dreptul la informatii, educatie si servicii necesare dezvoltarii unei vieti sexuale normale si sanatatii reproducerii, fara nici o discriminare.

Art. 28

(1) Dreptul femeii de a hotari daca sa aiba sau nu copii este garantat, cu exceptia cazului prevazut la art. 26.

(2) Pacientul, prin serviciile de sanatate, are dreptul sa aleaga cele mai sigure metode privind sanatatea reproducerii.

(3) Orice pacient are dreptul la metode de planificare familiala eficiente si lipsite de riscuri.

Capitolul 6 - Drepturile pacientului la tratament si ingrijiri medicale

Art. 29

(1) In cazul in care furnizorii sunt obligati sa recurga la selectarea pacientilor pentru anumite tipuri de tratament care sunt disponibile in numar limitat, selectarea se face numai pe baza criteriilor medicale.

(2) Criteriile medicale privind selectarea pacientilor pentru anumite tipuri de tratament se elaboreaza de catre Ministerul Sanatatii si Familiei in termen de 30 de zile de la data intrarii in vigoare a prezentei legi si se aduc la cunostinta publicului.

Art. 30

(1) Interventiile medicale asupra pacientului se pot efectua numai daca exista conditiile de dotare necesare si personal acreditat.

(2) Se excepteaza de la prevederile alin. (1) cazurile de urgenta aparute in situatii extreme.

Art. 31

Pacientul are dreptul la ingrijiri terminale pentru a putea muri in demnitate.

Art. 32

Pacientul poate beneficia de sprijinul familiei, al prietenilor, de suport spiritual, material si de sfaturi pe tot parcursul ingrijirilor medicale. La solicitarea pacientului, in masura posibilitatilor, mediul de ingrijire si tratament va fi creat cat mai aproape de cel familial.

Art. 33

Pacientul internat are dreptul si la servicii medicale acordate de catre un medic acreditat din afara spitalului.

Art. 34

(1) Personalul medical sau nemedical din unitatile sanitare nu are dreptul sa supuna pacientul nici unei forme de presiune pentru a-l determina pe acesta sa il recompenseze altfel decat prevad reglementarile de plata legale din cadrul unitatii respective.

(2) Pacientul poate oferi angajatilor sau unitatii unde a fost ingrijit plati suplimentare sau donatii, cu respectarea legii.

Art. 35

(1) Pacientul are dreptul la ingrijiri medicale continue pana la ameliorarea starii sale de sanatate sau pana la vindecare.

(2) Continuitatea ingrijirilor se asigura prin colaborarea si parteneriatul dintre diferitele unitati medicale publice si nepublice, spitalicesti si ambulatorii, de specialitate sau de medicina generala, oferite de medici, cadre medii sau de alt personal calificat. Dupa externare pacientii au dreptul la serviciile comunitare disponibile.

Art. 36

Pacientul are dreptul sa beneficieze de asistenta medicala de urgenta, de asistenta stomatologica de urgenta si de servicii farmaceutice, in program continuu.

Capitolul 7 - Sanctiuni

Art. 37

Nerespectarea de catre personalul medico-sanitar a confidentialitatii datelor despre pacient si a confidentialitatii actului medical, precum si a celorlalte drepturi ale pacientului prevazute in prezenta lege atrage, dupa caz, raspunderea disciplinara, contraventionala sau penala, conform prevederilor legale.

Capitolul 8 - Dispozitii tranzitorii si finale

Art. 38

(1) Autoritatile sanitare dau publicitatii, anual, rapoarte asupra respectarii drepturilor pacientului, in care se compara situatiile din diferite regiuni ale tarii, precum si situatia existenta cu una optima.

(2) Furnizorii de servicii medicale sunt obligati sa afiseze la loc vizibil standardele proprii in conformitate cu normele de aplicare a legii.

(3) In termen de 90 de zile de la data intrarii in vigoare a prezentei legi, Ministerul Sanatatii si Familiei elaboreaza normele de aplicare a acesteia, care se publica in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

Art. 39

Prezenta lege intra in vigoare la 30 de zile de la data publicarii in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

Art. 40

La data intrarii in vigoare a prezentei legi se abroga art. 78, 108 si 124 din Legea nr.3/1978 privind asigurarea sanatatii populatiei, publicata in Buletinul Oficial, Partea I, nr. 54 din 10 iulie 1978, precum si orice alte dispozitii contrare. Aceasta lege a fost adoptata de Senat in sedinta din 19 decembrie 2002, cu respectarea prevederilor art.74 alin. (2) din Constitutia Romaniei.

NORME
de aplicare a Legii drepturilor pacientului nr. 46/2003

Art. 1. - Unitatile sanitare, denumite in continuare unitati, furnizori de servicii medicale, atat din sectorul public, cat si din cel privat, care acorda ingrijiri de sanatate sau ingrijiri terminale si in care sunt efectuate interventii medicale, au obligatia de a furniza pacientilor informatii referitoare la:

- a) serviciile medicale disponibile si modul de acces la acestea;
- b) identitatea si statutul profesional al salariatilor din cadrul unitatii sanitare, furnizor de servicii medicale;
- c) regulile pe care trebuie sa le respecte pe durata internarii in unitati cu paturi;
- d) starea de sanatate;
- e) interventiile medicale propuse;
- f) riscurile potientiale ale fiecarei proceduri care urmeaza a fi aplicata;
- g) alternativele existente la procedurile propuse;
- h) date disponibile rezultate din cercetari stiintifice si activitati de inovare tehnologica referitoare la diagnosticul si tratamentul afectiunii pacientului;
- i) consecintele neefectuării tratamentului si ale nerespectării recomandarilor medicale;
- j) diagnosticul stabilit si prognosticul afectiunilor diagnosticate.

Art. 2. - (1) Unitatile trebuie sa asigure accesul egal al pacientilor la ingrijiri medicale, fara discriminare pe baza de rasa, sex, varsta, apartenenta etnica, origine nationala, religie, optiune politica sau antipatie personala.

(2) Fiecare unitate trebuie sa cuprinda in regulamentul propriu de organizare si functionare prevederi referitoare la obligatia personalului angajat privind dreptul pacientilor la respect ca persoane umane.

Art. 3. - Unitatile trebuie sa utilizeze toate mijloacele si resursele disponibile pentru asigurarea unui inalt nivel calitativ al ingrijirilor medicale.

Art. 4. - In situatia in care interventiile medicale sunt refuzate de catre pacienti care isi asuma in scris raspunderea pentru decizia lor, acestora trebuie sa li se explice consecintele refuzului sau opririi actelor medicale.

Art. 5. - In situatia in care este necesara efectuarea unei interventii medicale unui pacient care nu isi poate exprima vointa, personalul medical poate deduce acordul acestuia dintr-o exprimare anterioara a vointei, daca aceasta este cunoscuta.

Art. 6. - (1) In situatia in care pentru efectuarea unei interventii medicale se solicita consimtamantul reprezentantului legal al pacientului, acesta trebuie sa fie implicat in adoptarea deciziei, in limitele capacitatii sale de intelegere.

(2) In situatia in care furnizorii de servicii medicale considera ca interventia este in interesul pacientului, iar reprezentantul legal refuza sa isi dea consimtamantul, unitatile au obligatia efectuării in cel mai scurt timp posibil a demersurilor pentru constituirea comisiei de arbitraj de specialitate, in conformitate cu dispozitiile legale in vigoare.

Art. 7. - (1) Fotografierea sau filmarea pacientilor in unitati, in cazurile in care imaginile sunt necesare pentru stabilirea diagnosticului si a tratamentului sau pentru evitarea suspectării unei culpe medicale, se efectueaza fara consimtamantul acestora.

(2) In toate situatiile care nu sunt prevazute la alin. (1) unitatile sunt obligate sa asigure obtinerea consimtamantului scris pacientului, prin completarea formularului „Acordul pacientului privind filmarea/fotografierea in incinta unitatii sanitare”, prevazut in anexa nr. 1 la prezentele norme.

Art. 8. - (1) Participarea la activitati de cercetare stiintifica medicala a persoanelor care nu sunt capabile sa isi exprime vointa poate fi realizata numai dupa obtinerea consimtamantului

reprezentantilor legali si numai in situatia in care cercetarea respectiva este efectuata si in interesul pacientului.

(2) Acordul pacientului este obligatoriu in cazul participarii sale la invatamantul medical si se exprima in scris, prin completarea formularului „Acordul pacientului/reprezentantului legal privind participarea la invatamantul medical”, prevazut in anexa nr. 2 la prezentele norme.

Art. 9. - (1) Unitatile trebuie sa asigure accesul neingradit al pacientilor la datele medicale personale.

(2) Solicitarea privind comunicarea datelor medicale personale se adreseaza institutiei medicale in scris, prin completarea formularului „Solicitare privind comunicarea documentelor medicale personale”, prevazut in anexa nr. 3 la prezentele norme.

(3) Eliberarea copiilor documentelor medicale solicitate se face de catre unitatile sanitare in termen de maximum 48 de ore de la inregistrarea solicitarii.

(4) Eliberarea copiilor documentelor medicale solicitate se face dupa completarea de catre pacient a formularului „Declaratie privind comunicarea documentelor medicale personale”, prevazut in anexa nr. 4 la prezentele norme.

Art. 10. - (1) In situatiile in care se solicita informatii cu caracter confidential, unitatile au obligatia sa asigure respectarea cadrului legal privind furnizarea acestora.

(2) In situatiile in care datele referitoare la viata privata, familiala a pacientilor influenteaza pozitiv stabilirea diagnosticului, tratamentul sau ingrijirile acordate, unitatile le pot utiliza, dar numai cu consimtamantul acestora, fiind considerate exceptii cazurile in care pacientii reprezinta pericole pentru ei insisi sau pentru sanatatea publica.

Art. 11. - (1) La internare sau pe parcursul furnizarii serviciilor de sanatate, dupa caz, medicul curant are obligatia sa aduca la cunostinta pacientului faptul ca are dreptul de a cere sa nu fie informat in cazul in care informatiile medicale prezentate i-ar cauza suferinta, precum si dreptul de a alege o alta persoana care sa fie informata in locul sau.

(2) Acordul pacientului privind desemnarea persoanelor care pot fi informate despre starea sa de sanatate, rezultatele investigatiilor, diagnosticul, prognosticul, tratamentul, datele personale se exprima in scris, prin completarea formularului „Acordul pacientului privind comunicarea datelor medicale personale”, prevazut in anexa nr. 5 la prezentele norme.

Art. 12. - In situatiile in care sarcina reprezinta un factor de risc major si imediat pentru sanatatea femeii gravide, se acorda prioritate salvarii vietii mamei.

Art. 13. - In asigurarea serviciilor din domeniul sanatatii reproducerii, unitatile trebuie sa asigure conditiile necesare alegerii de catre pacienti a celor mai sigure metode din punct de vedere al eficientei si lipsei de riscuri.

Art. 14. - (1) Unitatile au obligatia de a asigura efectuarea de interventii medicale asupra pacientului numai daca dispun de dotarile necesare si de personal acreditat.

(2) Interventiile medicale asupra pacientului pot fi efectuate in absenta conditiilor prevazute la alin. (1) numai in cazuri de urgenta aparute in situatii extreme.

Art. 15. - Unitatile pot asigura, la cererea pacientului sau a familiei acestuia, cadrul adecvat in care acesta poate beneficia de sprijinul familiei si al prietenilor, de suport spiritual si material pe tot parcursul ingrijirilor medicale.

Art. 16. - (1) La cererea pacientilor internati, unitatile cu paturi trebuie sa asigure conditiile necesare pentru obtinerea de catre acestia a altor opinii medicale, precum si pentru acordarea de servicii medicale de catre medici acreditati din afara unitatii.

(2) Plata serviciilor medicale acordate pacientilor internati de catre medicii prevazuti la alin. (1) se efectueaza in conformitate cu dispozitiile legale in vigoare.

ANEXA Nr. 1

Acordul pacientului privind filmarea/fotografierea in incinta unitatii sanitare

Subsemnatul,, cod numeric personal, imi exprim acordul de a fi filmat/
(numele si prenumele pacientului)
fotografiat in incinta unitatii medicale in scopuri care le exclud pe cele medicale, aceasta fiind dorinta
mea, pe care mi-o exprim in deplina cunostinta de cauza.

X Data/...../.....
(semnatura pacientului care isi exprima acordul pentru filmare/fotografiere)

Subsemnatul,, medicul in grija caruia se afla pacientul, sunt de acord ca
acesta sa fie filmat/fotografiat in incinta unitatii medicale, acest fapt nefiind de natura a dauna
pacientului.

X Data/...../.....
(semnatura medicului care ingrijeste pacientul)

ANEXA Nr. 2

Acordul pacientului/reprezentantului legal privind participarea la invatamantul medical

Subsemnatul,, cod numeric personal, imi exprim acordul de a participa
(numele si prenumele pacientului)
la invatamantul medical si pentru ca informatiile de specialitate despre starea mea de sanatate sa fie
folosite in procesul de invatamant, aceasta fiind dorinta mea, pe care mi-o exprim in deplina cunostinta
de cauza.

Subsemnatul, cod numeric personal, in calitate de reprezentant legal al
(numele si prenumele reprezentantului legal)
pacientului*, imi exprim acordul pentru participarea acestuia la invatamantul
medical si pentru ca informatiile de specialitate despre starea sa de sanatate sa fie folosite in procesul
de invatamant, aceasta fiind dorinta mea, pe care mi-o exprim in deplina cunostinta de cauza.

X Data/...../.....
(semnatura pacientului/reprezentantului legal care isi exprima acordul pentru participarea la
invatamantul medical)

* Se completeaza in cazul minorilor sau majorilor fara discernamant, precum si in cazul majorilor cu
pierdere temporara a capacitatii de exercitiu.

ANEXA Nr. 3

Solicitare privind comunicarea documentelor medicale personale

Catre
(denumirea institutiei medicale)
Subsemnatul,, cod numeric personal, va solicit prin
(numele si prenumele pacientului)
prezenta sa imi furnizati, in copie, urmatoarele documente medicale referitoare la starea mea de sanatate si la actele medicale efectuate:

Subsemnatul,, cod numeric personal, in calitate de
(numele si prenumele reprezentantului legal)
reprezentant legal al pacientului*, va solicit prin prezenta sa imi furnizati, in copie, urmatoarele (numele si prenumele pacientului) documente medicale referitoare la starea sa de sanatate si la actele medicale efectuate:

*In cazul minorilor, majorilor fara discernamant si a majorilor cu pierdere temporara a capacitatii de exercitiu.

Subsemnatul,, cod numeric personal, in calitate de imputernicit
(numele si prenumele imputernicitului)
al pacientului*, va solicit prin prezenta sa imi furnizati, in copie, urmatoarele documente medicale
(numele si prenumele pacientului)
referitoare la starea sa de sanatate si la actele medicale efectuate:

*Se anexeaza acordul pacientului privind comunicarea datelor medicale.

Documente medicale solicitate in copie:
1.
2.
...
X Data/...../..... (semnatura persoanei care a solicitat documentele medicale)

ANEXA Nr. 4

Declaratie privind comunicarea documentelor medicale personale

Subsemnatul,, cod numeric personal, declar ca miau fost inmanate in urma solicitarii mele adresate institutiei medicale copii ale urmatoarelor documente:
(denumirea institutiei medicale)

Documente medicale inmanate in copie
1.
2.
...
X Data/...../..... (semnatura persoanei care a primit copii ale documentelor medicale)

ANEXA Nr. 5**Acordul pacientului privind comunicarea datelor medicale personale**

Subsemnatul,, cod numeric personal, imi exprim acordul
(numele si prenumele pacientului)
ca informatiile despre starea mea de sanatate si datele mele medicale sa fie comunicate catre persoanele enumerate mai jos, aceasta fiind dorinta mea, pe care mi-o exprim in deplina cunostinta de cauza.

Subsemnatul,, cod numeric personal, in calitate de
(numele si prenumele reprezentantului legal)
reprezentant legal al pacientului*, imi exprim acordul ca informatiile despre starea acestuia de sanatate si datele sale medicale sa fie comunicate catre persoanele enumerate mai jos, aceasta fiind dorinta mea, pe care mi-o exprim in deplina cunostinta de cauza.

Numele si prenumele persoanei/ persoanelor indicate de pacient/reprezentant legal	Calitatea persoanei (grad de rudenie/alta relatie)
1.	
2.	
...	
X Data/...../..... (semnatura pacientului/reprezentantului legal care isi exprima acordul pentru comunicarea datelor medicale personale ale pacientului reprezentat)	

Am retras accesul la datele cu caracter confidential privind starea mea de sanatate domnului/doamnei X Data/...../..... (semnatura pacientului/reprezentantului legal care isi exprima retragerea acordului pentru comunicarea datelor medicale)

*Se completeaza in cazul minorilor sau al majorilor fara discernamant, precum si in cazul majorilor cu pierdere temporara a capacitatii de exercitiu.